

Asia C-705/23

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

17.11.2023

Ennakkoratkaisupyyntön esittävä tuomioistuin:

Landgericht Düsseldorf (Düsseldorfin alueellinen alioikeus, Saksa)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

2.11.2023

Kantaja ja valittaja:

Flightright GmbH

Vastaaja ja valituksen vastapuoli:

Condor Flugdienst GmbH

[– –] [asian numero]

Landgericht Düsseldorf

Välipäätös

Asiassa

Flightright GmbH, [– –] Berliini,

kantajana ja valittajana,

[– –]:

vastaan

Condor Flugdienst GmbH, [– –] Neu-Isenburg,

vastaajana ja valituksen vastapuolena,

[– –]:

Landgericht Düsseldorfin 22. siviilijaosto on 2.11.2023

[– –]

päättänyt seuraavaa:

Asian käsittelyä lykätään.

Unionin tuomioistuimelle esitetään SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan ja kolmannen kohdan nojalla seuraava ennakkoratkaisukysymys:

Onko asetuksen (EY) N:o 261/2004 4 artiklaa tulkittava siten, että matkustajan lennolle pääsyn epääminen siten, että lentoliikenteen harjoittajan kieltäytyminen kuljetuksesta on ennakoitavissa, on kyseessä myös siinä tapauksessa, että matkanjärjestäjä toimittaa matkustajalle varauksen muutosta koskevan ilmoituksen, jonka mukaan lento on peruutettu, mutta lentoliikenteen harjoittaja ei kuitenkaan peruuttanut kyseistä lentoa, joka myös tosiasiallisesti suoritettiin asianmukaisesti?

Perusteet:

I.

Valittaja vaatii vastapuolelta luovutetun oikeuden perusteella korvausta kahden matkustajan lennolle pääsyn epäämisen vuoksi.

Matkustajat – – ja – – (jäljempänä luovuttajat) varasivat matkanjärjestäjältä matkapaketin Fuerteventuraan 18.7.2020–30.7.2020. Matkapakettiin kuului myös lentokuljetus Düsseldorfista Fuerteventuraan ja takaisin. Vastapuolen oli määrä suorittaa lennot. Matkanjärjestäjä ilmoitti luovuttajille, että 18.7.2020 lähtevä lento (lennon numero DE 1456) oli peruutettu. Varausta muutettiin 20.7.2020 lähtevälle lennolle (jonka numero oli myös DE 1456). Luovuttajat väittävät, että matkanjärjestäjä oli ilmoittanut heille tästä vasta kahdeksan päivää ennen lennon lähtöpäivää. Vastapuoli on kiistänyt tämän kokonaisuudessaan. On riidatonta, että alkuperäistä lentoa, jonka oli määrä lähteä 18.7.2020, ei peruutettu, vaan se suoritettiin asianmukaisesti. Matkanjärjestäjän ilmoituksen perusteella luovuttajat eivät kuitenkaan saapuneet lentoasemalle 18.7.2020 vaan vasta 20.7.2020.

Luovuttajat ovat luovuttaneet oikeutensa valittajalle. Valittaja nosti Amtsgericht Düsseldorfissa (Düsseldorfin alioikeus, Saksa) kanteen, joka koski yhteensä 800 euron suuruisen korvauksen maksamista asetuksen (EY) N:o 261/2004 4 artiklan 3 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan, luettuna yhdessä [siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch)] 398 §:n kanssa, nojalla.

Valittaja väittää, että vastapuolen on otettava vastuu matkanjärjestäjän toiminnasta. Tältä osin on katsottava, että kyseessä oli ennakoitu lennolle pääsyn epääminen, mikä johti kanteen kohteena oleviin vaatimuksiin. Vastapuoli katsoo, että käsiteltävässä asiassa ei ole kyse lennolle pääsyn epäämisestä. Se edellyttää lentoliikenteen harjoittajan toimintaa. Tässä tapauksessa ilmoituksen toimitti kuitenkin matkanjärjestäjä. Lisäksi vastapuoli suoritti lennon asianmukaisesti.

Amtsgericht Düsseldorfissa käydyssä ensimmäisen oikeusasteen menettelyssä annettiin [– –] yksipuolinen tuomio, jolla kanne hylättiin. Valittaja haki takaisinsaantia tähän tuomioon. Amtsgericht Düsseldorf pysytti 3.11.2022 antamallaan tuomiolla [– –] kanteen hylkäävän yksipuolisen tuomion.

Valittaja on valittanut tästä tuomiosta [– –]. [– –]

II.

Valittajan valituksen menestyminen riippuu ratkaisevasti edellä esitetystä kysymyksestä eli siitä, voiko kyseessä olla asetuksen (EY) N:o 261/2004 4 artiklassa tarkoitettu lennolle pääsyn epääminen myös siinä tapauksessa, että matkanjärjestäjä toimittaa varauksen muutosta koskevan ilmoituksen tai peruutusilmoituksen, jonka perusteella kuljetuksesta kieltäytyminen on ennakoitavissa. Tätä kysymystä ei ole vielä selvitetty unionin tuomioistuimessa tai ylimmän oikeusasteen tuomioistuimessa.

Tarkemmin sanottuna:

1.

Jos edellä esitettyyn kysymykseen vastataan myöntävästi, käsiteltävän asian valittajalla olisi luovutetun oikeuden perusteella oikeus saada 800 euron suuruinen korvaus asetuksen (EY) N:o 261/2004 4 artiklan 3 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla. Kysymys on näin ollen merkityksellinen asian ratkaisun kannalta.

a)

Erityisesti asetuksen (EY) N:o 261/2004 2 artiklan j alakohdan viimeisessä lauseessa tarkoitettuja hyväksyttäviä syitä lennolle pääsyn epäämiseksi ei ole esitetty eikä niitä ole muutoinkaan nähtävissä. Asetuksen (EY) N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan i–iii alakohtien analoginen soveltaminen ei myöskään ole mahdollista, kun on kyse asetuksen (EY) 261/2004 4 artiklan 3 kohdassa ja 7 artiklassa tarkoitetuista oikeuksista lennolle pääsyn epäämisen vuoksi (ks. unionin tuomioistuimen tuomio 26.10.2023 – C-238/22, [– –] 40 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Näin ollen ei ole ollut tarpeen selvittää, oliko luovuttajille ilmoitettu varauksen muutoksesta aikaisemmin kuin kahdeksan päivää ennen lentopäivää.

b)

Siltä osin kuin vastapuoli on muutoksenhakutuomioistuimessa ensimmäisen kerran kiistänyt, että luovuttajilla oli asetuksen (EY) N:o 261/2004 3 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu vahvistettu varaus, sillä ei pitäisi olla merkitystä lopputuloksen kannalta. Ensinnäkään sitä ei [- -] käsitellä muutoksenhakutuomioistuimessa. Toiseksi jaosto katsoo, että 26.6.2020 päivättyjen ”arvoseteleiden” (liite K1), 9.7.2020 päivättyjen matkavahvistuksen ja laskun (liite K2) sekä varauksen muutosta koskevan ilmoituksen (liite K2) yhteisestä tarkastelusta käy ilmi, että luovuttajilla oli alun perin matkanjärjestäjältä vahvistettu varaus 18.7.2020 lähtevälle lennolle DE 1456.

Kuten unionin tuomioistuin on yhdistetyissä asioissa C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20, AD ym. v. Corendon Airline ym., 21.12.2021 antamassaan tuomiossa todennut, matkustajalla on asetuksen (EY) N:o 261/2004 3 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu ”vahvistettu varaus” myös silloin, kun hänellä on asetuksen 2 artiklan g alakohdan toisessa vaihtoehdossa tarkoitettu ”muu todiste”, jos hän on saanut matkanjärjestäjältä, johon hän on sopimussuhteessa, asiakirjan, jossa hänet luvataan kuljettaa tietyllä lennolla, joka on yksilöity ilmoittamalla sen lähtö- ja saapumispaikka, lähtö- ja saapumisaika ja numero, ja näin on myös siinä tapauksessa, että tämä matkanjärjestäjä ei ole saanut asianomaiselta lentoliikenteen harjoittajalta vahvistusta tämän lennon lähtö- ja saapumisajasta, ja kansallisten tuomioistuinten on tutkittava, onko tämä matkanjärjestäjän asiakirja yksittäistapauksessa ”muu todiste”, erityisesti sen valossa, ilmoitetaanko kyseiset lentoajat alustavina lentojen aikatauluina (ks. unionin tuomioistuimen tuomio 21.12.2021 – C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20, AD ym. v. Corendon Airline ym., [- -] 43 kohta sekä 50 kohta ja sitä seuraava kohta. Kaikissa 26.6.2020 päivätyissä arvoseteleissä (liite K1) yksilöitiin 18.7.2020 lähtevän lennon numero, lentopäivä ja lentoaikataulu. Sitovuutta koskevia rajoituksia ei ole nähtävissä. Myöskään nimitys ”arvoseteli” ei ole esteenä. Tämä nimitys vastaa ilmaisua ”voucher”. Todistetta ei tarvitse välttämättä nimetä ”varausvahvistukseksi”. Ei myöskään vaikuta siltä, että kyse olisi ei-sitovasta vaihtoehdosta tai muusta vastaavasta. Toisin kuin vastapuoli väittää, 9.7.2020 päivätyistä varausvahvistuksesta ja laskusta ei ilmene, että luovuttajilla ei olisi koskaan ollut varausta 18.7.2020 lähtevälle lennolle ja että alusta alkaen olisi ollut vain yksi varaus 20.7.2020 lähtevälle lennolle DE 1456. Sen yläosassa oikealla todetaan nimittäin seuraavaa: ”Varaus/muutos 9.7.2020”. Lisäksi varauksen muutosta koskevan ilmoituksen sanamuoto (”Peruutuksen vuoksi varaamanne lennot 18.7. ja 30.7.2020 eivät ole enää saatavilla. Olemme tietoisia siitä, että tämä uutinen on teille pettymys. Pahoittelemme tästä aiheutuvaa haittaa. Vaihtoehtoisesti voimme varata teille seuraavat lennot samaan hintaan“) puoltaa sitä, että 18.7.2020 lähtevälle lennolle oli jo aiemmin vahvistettu varaus.

2.

Kysymystä siitä, voiko kyse olla asetuksen (EY) N:o 261/2004 4 artiklassa tarkoitettusta lennolle pääsyn epäamisestä myös siinä tapauksessa, että kuljetuksesta kieltäytyminen on ennakoitavissa matkanjärjestäjän toimittaman varauksen muutosta koskevan ilmoituksen tai peruutusilmoituksen perusteella, ei

ole tähän mennessä ratkaistu unionin tuomioistuimessa tai ylimmän oikeusasteen tuomioistuimessa.

a)

Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa, jäljempänä BGH) on 7.10.2008 tekemällään päätöksellä jo esittänyt edellä mainitun kysymyksen SEUT 267 artiklan nojalla unionin tuomioistuimelle (ks. BGH, ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskeva päätös 7.10.2008 – X ZR 96/06, NJW 2009, s. 285). Asia poistettiin unionin tuomioistuimen rekisteristä, koska oikeusriita ratkaistiin muulla tavoin.

b)

[– –] [kansallinen oikeuskäytäntö]

3.

Jaoston mielestä tähän kysymykseen voidaan vastata myöntävästi.

Myöntävää vastausta voisi tukea se, että toisin kuin aktiivissa laadituissa ranskan- ja espanjankielisissä versioissa, joissa lennosta vastaava lentoyhtiö mainitaan nimenomaisesti tahona, joka kieltäytyy ottamasta matkustajia koneeseen, lukuisissa muissa kieliversioissa (kuten englannin-, ruotsin-, hollannin-, tanskan-, italian-, portugalin- ja myös saksankielinen versio) kieltäytyjä jätetään näiden versioiden passiivissa laaditun tekstin mukaan täsmentämättä (ks. BGH, ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskeva päätös 7.10.2008 - X ZR 96/06, NJW 2009, s. 285, 286, 9 kohta ja tuomio 17.3.2015 - X ZR 34/14, NJW 2015, s. 2181, 2184, 26 kohta).

Myös lainsäätäjän tarkoitus ulottaa asetuksen suoja matkapaketteihin sisältyviin lentoihin voisi puoltaa sitä, että matkapaketin varanneen matkustajan varauksen muuttaminen voidaan katsoa kieltäytymiseksi kuljettamasta häntä (alun perin) varatulla lennolla. Lisäksi on muistettava, että sellaisen matkustajan näkökulmasta, joka ei ole antanut suostumustaan varauksen muuttamiseen, tällainen muutos tarkoittaa samaa kuin se, että hänen pääsynsä suunnitellulle lennolle evätään. Varauksen muuttaminen voidaan siis ajatuksellisesti jakaa suunnitellusta kuljetuksesta kieltäytymiseen ja uuden lennon varaamiseen. Varauksen muuttamisen rinnastaminen kuljetuksesta kieltäytymiseen voisi olla tarpeen matkapaketin varanneen lentomatkustajan suojaamiseksi siltä, että hän ei saisi asetuksessa tarkoitettua suojaa siksi, että häntä ei – toisin kuin reittilennon varannutta matkustajaa – käännytetä vasta lähtöportilla, vaan hänelle varataan jo aikaisemmin toinen lento, koska matkapaketteihin sisältyvien lentojen kohdalla voidaan useammin kuin reittilentojen osalta ennakoida se, onko kaikille lähtöportilla odottaville matkustajille riittävästi paikkoja vai ei (ks. BGH, ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskeva päätös 7.10.2008 – X ZR 96/06, NJW2009, S. 285, 286 10 kohta ja sitä seuraava kohta).

Lisäargumenttina voitaisiin käyttää asetuksen (EY) N:o 261/2004 3 artiklan 2 kohdan b alakohdan säännöstä. Sen mukaan tätä asetusta sovelletaan myös silloin, kun lentoliikenteen harjoittaja tai matkanjärjestäjä on siirtänyt matkustajan lennolta, jolle hänellä on varaus, toiselle lennolle, riippumatta siirron syystä. Koska asetusta on näin ollen sovellettava myös tilanteisiin, joissa matkanjärjestäjä on – syystä riippumatta – siirtänyt matkustajan toiselle lennolle, tämä voisi puoltaa sitä, että matkustajalla on tällaisessa tapauksessa oikeus korvaukseen lennolle pääsyn epäämisen vuoksi. Kun matkustaja siirretään toiselle lennolle eli varausta muutetaan, on nimittäin mahdollista, että kyse ei ole peruutuksesta eikä pitkäaikaisesta viivästyksestä. Tällöin kyseeseen voi tulla vain lennolle pääsyn epääminen. Olisi kuitenkin epä johdonmukaista, jos lainsäätäjä ensin säätäisi nimenomaisesti, että tällaiset tilanteet kuuluvat soveltamisalaan, mutta epäisi sitten siitä johtuvan oikeuden saada korvausta lennolle pääsyn epäämisen vuoksi. Toisaalta unionin tuomioistuin on jo todennut, että asetuksen (EY) N:o 261/2004 3 artiklan 2 kohdan b alakohdasta seuraa, että ”asetusta N:o 261/2004 sovelletaan muun muassa tilanteeseen, jossa lentoliikenteen harjoittaja on siirtänyt lentomatkustajan tämän varaaman lennon peruuttamisen jälkeen uudelleenreititetylle lennolle tämän lopulliseen määräpaikkaan”. Se siis kuitenkin katsoo, että tämä sääntely koskee – mutta vain ”muun muassa” – peruutustilanteita.

Lopuksi unionin tuomioistuin on todennut, että asetuksen (EY) N:o 261/2004 3 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen yksilöidyt lentotiedot sisältävän ”vahvistetun varauksen”, johon asetusta sovelletaan, voi antaa myös matkanjärjestäjä, ja näin on myös siinä tapauksessa, että lentoyhtiö ei ole vahvistanut kyseisiä lentoaikoja matkanjärjestäjälle, eli niin kutsuttu varmistusvaraus puuttuu (ks. unionin tuomioistuimen tuomio 21.12.2021 – C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20, AD ym. v. Corendon Airline ym., [– –] 51 kohta). Unionin tuomioistuin perusteli tätä sillä, että useissa asetuksen säännöksissä ei niiden soveltamisen kannalta tehdä eroa matkanjärjestäjän ja lentoliikenteen harjoittajan välillä (esimerkiksi asetuksen (EY) N:o 261/2004 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan ensimmäinen luetelmakohta ja 3 artiklan 2 kohdan b alakohda). Lisäksi olisi vastoin asetuksen ensimmäisessä perustelukappaleessa mainittua tavoitetta varmistaa matkustajien suojelun korkea taso, jos varauksen voisi vahvistaa vain lentoliikenteen harjoittaja, jolloin matkustajan pitäisi tarkistaa matkanjärjestäjän antamat tiedot. Asetuksella pyritään nimittäin tältä osin siihen, että lentoliikenteen harjoittaja kantaa riskin siitä, että matkanjärjestäjät antavat toimintansa yhteydessä matkustajille virheellisiä tietoja. Tässä asiayhteydessä matkustaja ei osallistu lentoliikenteen harjoittajan ja matkanjärjestäjän välisiin suhteisiin, eikä matkustajalta voida edellyttää, että hän hankkii tältä osin tietoja. (ks. edellä mainitun unionin tuomioistuimen tuomion 46 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

Tätä päätelmää voidaan soveltaa käsiteltävään asiaan, jossa matkanjärjestäjä on muuttanut matkustajan varausta ”lennon peruuntumisen” vuoksi. Myös tältä osin voitaisiin nimittäin katsoa, että lennosta vastaavaa lentoliikenteen harjoittajaa ja matkanjärjestäjää on kohdeltava yhdenvertaisesti. Se, että matkustaja ei voisi

vedota matkanjärjestäjän muuttamaan varaukseen lentoliikenteen harjoittajaa vastaan, olisi ilmeisesti vastoin asetuksen (EY) N:o 261/2004 suojelutavoitetta eli kuluttajansuojan korkean tason vakiinnuttamista. Matkanjärjestäjän tekemä muutos varaukseen voitaisiin lukea lentoliikenteen harjoittajan kannettavana oleviin riskeihin. Lisäksi on niin, että jos lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on vastattava jo varausvahvistuksesta, josta ei ole annettu varmistusvarausta, saman pitäisi sitäkin suuremmalla syyllä päteä siinä tapauksessa, että kuljetuksesta kieltäytyminen oli ennakoitavissa matkanjärjestäjän muuttaman varauksen perusteella. Matkustaja ei voi käsiteltävän asian kaltaisissa tilanteissa myöskään arvioida luotettavasti sitä, liittyykö lennolle pääsyn epäämisen syy matkanjärjestäjään vai lentoyhtiöön. Tällainen varauksen muutos voi johtua lentoyhtiön ylivarauksesta tai sisäisistä varausvirheistä, mutta yhtä hyvin se voi johtua lentojen liian vähäisestä ostosta tai matkanjärjestäjän sisäisistä ongelmista. Matkustaja, jonka varauksen matkanjärjestäjä muuttaa, ei voi tunnistaa tätä eikä vaikuttaa siihen.

Koska unionin tuomioistuin ei kuitenkaan ole vielä selvittänyt tätä kysymystä eikä varmaa vastausta siihen voida johtaa myöskään sen aikaisemmasta oikeuskäytännöstä, SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan ja kolmannen alakohdan mukainen menettely on tarpeen.

III.

[– –] [allekirjoitukset]

[– –]

[allekirjoitustaulukko]